
COMPOSITIE DIE KNALT

Stap voorbij de klassieke regels
en creëer fotografie die écht raakt



Scott Kelby



ANDERS LEREN KIJKEN

De eerste twee pagina's van dit hoofdstuk zijn waarschijnlijk de twee belangrijkste pagina's van dit hele boek. Daarom heb ik ze aan het begin gezet. Oké, eigenlijk is het waarschijnlijk de eerste pagina die het belangrijkste is van de twee, maar samen onthullen deze twee pagina's het recept voor wat echt bepaalt of je een geweldige foto krijgt, of slechts een "oké" of "meh" foto. Als je die twee pagina's leest, denk je misschien: "Nou ja, dat klinkt logisch," en ze lijken misschien zelfs een beetje voor de hand liggend. Maar als je klaar bent met die twee pagina's en je voelt je zo, lees ze dan nog eens. Lees ze nog eens, want de concepten op die pagina's spelen de allergrootste rol in hoe je beelden eruitzien en hoe mensen erop reageren.

In de rest van dit eerste hoofdstuk gaan we enkele dingen aanpakken die de grootste impact op je fotografie gaan hebben, en geen van die dingen heeft iets te maken met camera-instellingen of accessoires die je kunt kopen. Het zijn de dingen die er écht toe doen, en ik ga heel eerlijk zijn over deze onderwerpen – alsof ik met een vriend aan de bar zou zitten en zou vertellen wat nu echt belangrijk is in fotografie.

Na hoofdstuk 1 is de rest van het boek bedoeld om je te helpen beter te begrijpen hoe je het maximale uit pagina 3 van dit hoofdstuk kunt halen. Dat kost ons een heel boek, maar wanneer je de laatste pagina bereikt, heb je zo veel tools en ideeën voor compositie tot je beschikking dat je waarschijnlijk nooit meer in een situatie terecht komt waarin je niet weet wat je moet doen. Dat is waar alles vanaf pagina 3 tot pagina 247 voor is.

Oké, ben je er klaar voor? Laten we gaan!



HET IS WAAR JE VOOR STAAT...

Het is waarschijnlijk vijftien jaar geleden, misschien langer, dat ik gastspreker was bij een workshop landschapsfotografie in Vermont, en daar gaf een man die ik tot dat moment nog niet kende – zijn naam was Joe McNally – een presentatie over zijn werk. Zijn werk was adembenemend. Hoe het kon dat ik nog nooit van hem had gehoord, geen idee, maar zowel zijn fotografie als zijn presentatie waren briljant. Briljant! Halverwege zei hij iets wat mij, en mijn fotografie, voorgoed veranderde. Hij deelde iets wat een van zijn tijdschriftredacteuren ooit tegen hem had gezegd (ik geloof dat het zijn redacteur bij Life Magazine was): “Joe, als je interessantere foto’s wilt maken, moet je voor interessantere dingen gaan staan.” Dat kwam bij mij binnen als een bom. Ik pakte het notitieblok dat voor me op tafel lag en schreef het op. Het deed me beseffen dat ik moest stoppen met het kopen van lenzen, accessoires en andere spullen, en in plaats daarvan vliegtickets moest gaan kopen, zodat ik, wanneer ik mijn camera richtte, iets interessants in beeld had.

Het komt hierop neer: sta je voor iets wat ervoor zorgt dat de persoon die jouw foto ziet “Wauw!” zegt? Is het adembenemend, mooi, indrukwekkend? Als het een persoon is, zijn ze dan intrigerend, fotogeniek, verbluffend, fascinerend? Als het een plek is, maakt jouw foto dat iemand ernaartoe wil? Het eten dat je gaat fotograferen – is het prachtig gepresen-

teerd en opgemaakt, met mooi licht en in een fantastische setting? Is de atleet die je wilt vastleggen bezig met iets spectaculairs, op het hoogtepunt van de actie, met een publiek dat op de banken staat te juichen, of zie je alleen maar lege stoelen achter hem in het stadion? Laat het landschap waar je voor staat je even stilstaan om het allemaal in je op te nemen en je zegeningen te tellen dat je zoiets mag meemaken – vooral wanneer het baadt in het magische ochtendlicht?

Als dat niet het geval is, sta je waarschijnlijk niet voor het juiste onderwerp. Als het een “oké” landschapslocatie is, zal je foto waarschijnlijk ook “oké” zijn. Maar als je wilt dat het er spectaculair uitziet, als je mensen wilt raken, hen wilt verbazen en ervoor wilt zorgen dat ze “Wauw!” zeggen, dan moet je voor dat landschap staan. Dat is het eerste deel van hoe geweldige foto’s ontstaan – door te staan voor iets, iemand of ergens dat interessanter is. Als je daar begint, op die magische plek, met je camera rustig op je statief, hoe moeilijk zou het dan zijn om een geweldige foto te maken? Denk daar eens over na. Hoeveel moeite zou het kosten? Precies. Nu, voeg daar het ontbrekende stukje van deze puzzel aan toe (op de volgende pagina, en de rest van dit boek), en dan gebeurt de magie, en ik wil dat jij magie creëert.



...EN DAN, HOE JE HET INKADERT

Je hebt alles goed gedaan – je bent op een geweldige locatie en het licht is adembenemend. Je hebt geluk, want Moeder Natuur heeft je flink verwend met de mooiste lucht die je in tijden hebt gezien. Je apparatuur staat klaar en je bent helemaal gereed om het maximale eruit te halen. Ik ben in zulke situaties geweest met groepen andere fotografen, waar we allemaal dachten: “Kun je deze lucht geloven? Kun je deze locatie geloven? Kun je geloven hoeveel geluk we hebben?” Maar later, toen ik sommige van hun beelden bekeek, leek het alsof we niet eens op dezelfde plek waren geweest. Het deed me bijna vragen: “Is dat wat jij daar zag?”

Dat komt omdat ongelooflijke beelden niet alleen voortkomen uit ongelooflijke plekken of onderwerpen. Het is wat je daarna doet dat de foto maakt of breekt, en dat is simpelweg hoe je

de opname inkadert. Hoe je het componeert. Wat je besluit erin te laten, wat je besluit eruit te laten, welke lens je kiest en, heel eenvoudig, waar je je camera op richt.

Dus, zeg ik nu dat fotografie in feite neerkomt op “waar je voor staat en hoe je de opname inkadert als je daar eenmaal bent?” Ja. Ja, dat zeg ik. Dat is de essentie van wat we doen.

Dat betekent niet dat licht, kleur, vorm, textuur en al dat soort dingen geen rol spelen, maar die spelen ondersteunende rollen. Waar je voor staat, en hoe je het inkadert, zijn de hoofdrolspelers, en daarom krijgen zij alle aandacht.

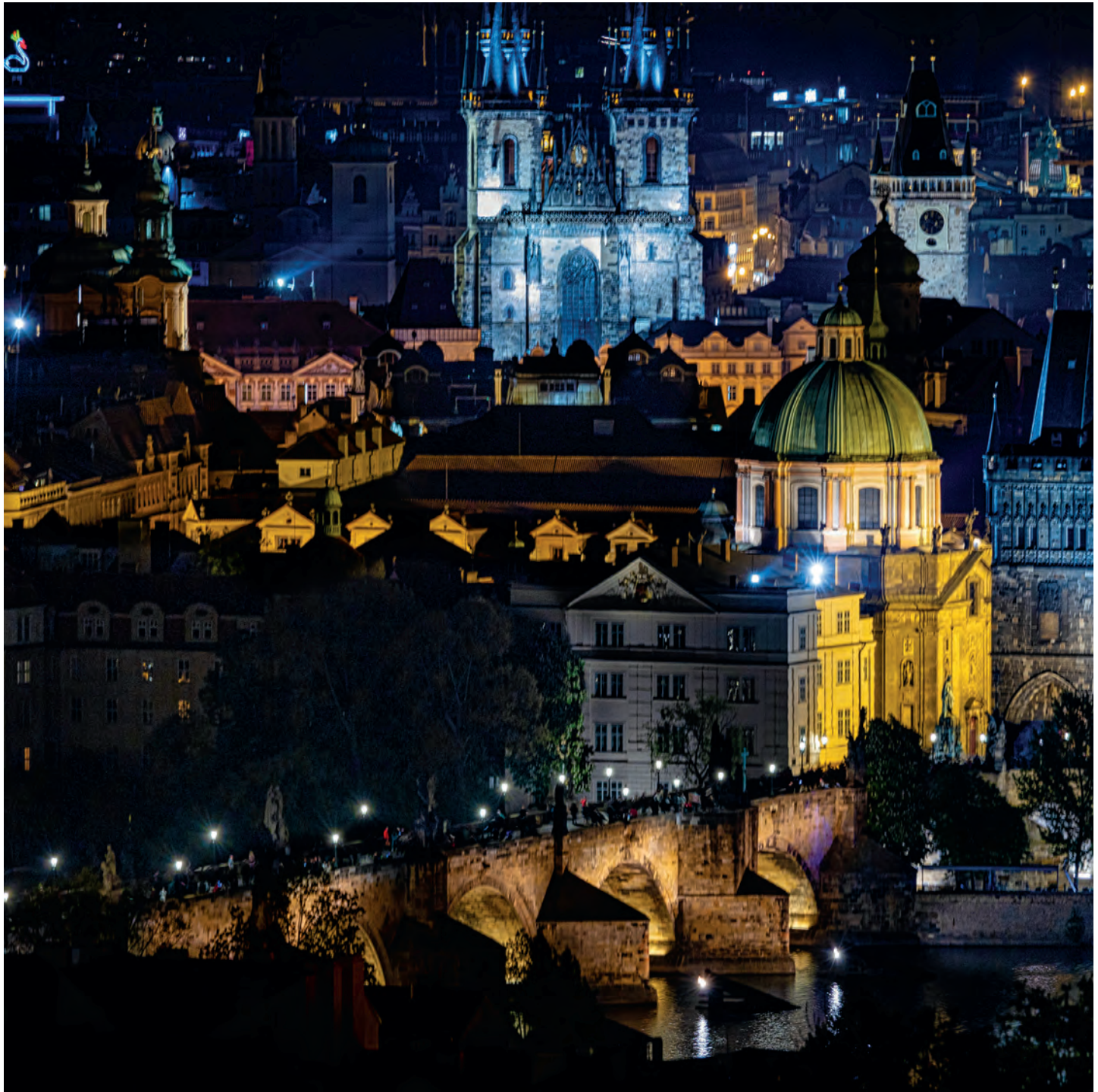
Voor het geval je je afvroeg wat hier gefotografeerd is: het is een vintage WWII P-51 Mustang gevechtsvliegtuig, van recht achter de staart gefotografeerd.



SLECHTE FOTO'S MAKEN VAN MOOIE DINGEN

Als je Parijs noemt, wat is dan het eerste beeld dat bij de meeste mensen opkomt? De Eiffeltoren, toch? Boem. Het is direct. Het is een van de meest bezochte monumenten ter wereld – mensen willen het zien en het met eigen ogen ervaren. Het werd gebouwd in 1889 voor de Wereldtentoonstelling in Parijs, en wordt tot op de dag van vandaag door velen beschouwd als een van de mooiste architectonische wonderen op aarde. En ik heb enkele van de slechtste foto's ervan gezien die je je kunt voorstellen. Serieus slechte foto's van wat wordt beschouwd als een van de mooiste bouwwerken ter wereld. Hoe is dat mogelijk? Dat is simpel – slechte compositie. Natuurlijk kan het ook door slecht licht komen, maar meestal is licht niet het probleem. Ze hebben gewoon een manier gevonden om iets moois er echt slecht uit te laten zien.

Dus, als we het erover eens kunnen zijn dat het mogelijk is om voor iets moois te staan en er een echt slechte foto van te maken, is het tegenovergestelde dan ook waar? Als je echt goed bent in compositie, kun je dan dingen die op het eerste gezicht niet zo interessant zijn toch laten overkomen als "Wauw!"" Goede compositie heeft die superkracht. Je kunt gewone dingen geweldig laten lijken. Dus, als je gewone dingen interessant kunt maken, wat doet geweldige compositie dan als je voor iets geweldigs staat? Je weet het antwoord.



STOP MET ZOEKEN NAAR DE MAGISCHE MENU-INSTELLING

Ik spreek zo veel fotografen die me vertellen: "Ik moet echt leren hoe ik mijn camera moet gebruiken." Er zijn zo veel menu's en categorieën menu's, zes of zeven niveaus diep, en ze denken dat er ergens een verborgen menu of instelling is die de professionals kennen en zij niet, en als ze die maar zouden ontdekken en die "pro"-instellingen zouden gaan gebruiken, zou er een hele nieuwe wereld van fotografie voor hen opengaan. Natuurlijk is er geen magisch menu, geen verborgen professionele functie die ervoor zorgt dat jouw foto's beter worden dan die van iemand anders. Je camera is eigenlijk net als je auto. Er zijn drie dingen in je auto die je van punt A naar punt B brengen: het gaspedaal, de rem en het stuur. Dat is alles. Die drie dingen besturen je auto. Waar zijn de elektrische ramen dan voor? En de stereo? En de elektrische stoeien en airconditioning? Die zijn er allemaal om je ervaring aangenamer en meer op maat gemaakt te maken, maar nogmaals, ze besturen de auto niet – ze maken het alleen comfortabeler.

Hetzelfde geldt voor je camera. Er zijn drie instellingen die je foto's maken: het diafragma (je f-stop), de sluitertijd en de ISO. Die drie instellingen maken je foto's. Al het andere in de menu's – de dingen die het makkelijker en comfortabeler maken – maken geen foto's. Ze maken alleen het proces van foto's maken comfortabeler.

Maar, er is één camerafunctie buiten die drie instellingen die wél een verschil maakt: het is waar je je camera op richt en hoe je dat doet als je de foto maakt.



DE VRAAG DIE MIJ HET MEEST WORDT GESTELD

Tijdens mijn volledige dagseminars, waarin ik persoonlijk les geef, beantwoord ik tijdens de pauzes één-op-één vragen van de aanwezige fotografen. Ze hebben altijd geweldige vragen, over van alles, van welke inkjetprinter ik aanbeveel tot vragen over Lightroom. Maar veruit de meestgestelde vraag die ik krijg, gaat over belichting: welke lichtmeetmodus ik gebruik (dat is matrixmeting), wanneer ik overschakel naar spotmeting (dat doe ik niet), en elke andere vraag die je maar kunt bedenken over belichting en lichtmeting.

Dit is eigenlijk best jammer, want ik wil niet zeggen dat het niet belangrijk is, maar het maakt eigenlijk niet zo veel uit. Waarom? Omdat als je een foto maakt en op de achterkant van je camera ziet dat de foto een beetje onderbelicht is, wat zou je dan kunnen doen? Je kunt een draaiknop een stukje draaien, zo'n 3 mm, en de foto wordt helderder. Wat als je het

tijdens het fotograferen niet opmerkte en er pas achter komt dat de foto onderbelicht is wanneer je hem later op je computer opent? Wat zou je dan kunnen doen? Je kunt een schuifregelaar in Lightroom of Photoshop een stukje verplaatsen, zo'n 1,5 mm, en het probleem is opgelost. Maar dit is waar we ons zorgen over maken. Dit is de vraag waar we in de rij voor staan.

Ik kan je dit vertellen: je telefoon gaat echt niet op een dag, waarbij aan de andere kant een potentiële klant zegt: "Ik ben op zoek naar een fotograaf en ik heb iemand nodig die een foto kan maken zonder dat deze te donker of te licht is." Dat gaat nooit gebeuren. Maar dat is waar we ons zorgen over maken. Wie wordt er ingehuurd? Iemand die een afbeelding van een scène kan maken die niet zo interessant is, en deze echt boeiend kan laten lijken.



ALS ZE DE RUIS OPMERKEN, WERKT DE FOTO NIET

Jarenlang stond er in elke editie van *Sports Illustrated* een rubriek genaamd "Leading Off", en op die pagina's stonden enkele van de beste sportfoto's uit de geschiedenis van de sportfotografie. Foto's die echt een blijvende indruk maakten omdat ze je een intieme kijk op de wedstrijden en atleten gaven, die je op geen enkele andere manier kon krijgen – zelfs niet als je bij de wedstrijd aanwezig was. Werkelijk ongelooflijke beelden. Stel je nu een groep mensen op het werk voor, de dag na de grote wedstrijd. Een van hen heeft een exemplaar van *Sports Illustrated*. Ze bladeren door "Leading Off", en er is een ongelooflijke foto van een rugbywedstrijd, echt van dichtbij, waar je de hand van de verdediger om het gezichtsmasker van de vanger ziet, terwijl hij letterlijk zijn helm van zijn hoofd rukt, en er zweet, vuil en gras door de lucht vliegen, maar alles is bevroren in de lucht, en de foto is

gewoonweg geweldig.

Maar dan zegt iemand die naar de foto kijkt: "Oh, maar kijk eens naar de ruis. Ik kan hier niet van genieten." Klinkt belachelijk, toch? Zo'n situatie komt niet voor, omdat de enige mensen die ruis überhaupt opmerken, fotografen zijn. De rest van de wereld vraagt ons om hen iets geweldigs te laten zien. Iets fascinerends. Iets wat ze nog nooit eerder hebben gezien, en wij zitten ons zorgen te maken over ruis. Ruis is altijd al een onderdeel geweest van fotografie, sinds het ontstaan ervan. In Photoshop en Camera Raw zijn zelfs filters ingebouwd om ruis en filmkorrel aan je foto's toe te voegen, maar we zijn bang om op hoge ISO's te fotograferen omdat iemand misschien wat ruis zou kunnen zien. Als de mensen die je foto bekijken de ruis opmerken, is de foto simpelweg niet goed genoeg.



TECHNISCH VERSUS EMOTIONEEL

Ik prijs mezelf gelukkig dat ik deel mag uitmaken van jury's voor verschillende fotowedstrijden, en ik houd ervan omdat ik heel graag foto's bekijk. Tegenwoordig, na de pandemie, wordt het meeste jureren individueel en online gedaan, waarbij je honderden, misschien wel duizenden beelden bekijkt om de allerbeste eruit te halen. Maar ik mis echt de tijd dat alle juryleden samen in een kamer zaten om de beelden te beoordelen. We zaten dan rond een lange tafel met een groot scherm aan het einde. De namen van de deelnemers waren verborgen, dus alles wat je zag, waren grote beelden op het scherm, één voor één. Het was meestal vrij stil, behalve dat af en toe iemand zou zeggen: "Die vind ik wel mooi," of misschien, "Dat is wel gaaf," en dat soort opmerkingen. Maar dan kwam er een beeld op het scherm, en binnen een fractie van een seconde barstte de hele kamer uit in een "Oooooohhh!" Op dat moment wisten we dat we een finalist voor de wedstrijd hadden – misschien zelfs de winnaar. In die ene seconde, toen het beeld op het scherm verscheen, reageerde iedereen direct. We hadden geen tijd om te analyseren of er technische problemen waren en of de regels van compositie waren overtreden, omdat dat beeld een emotionele impact had. Het overweldigde ons. Dat soort beeld ontstaat wanneer een fascinerend onderwerp, prachtig licht en een geweldige compositie samenkomen. Het creëert magie die verder gaat dan alleen het volgen van een set regels.



GELDEN DE OUDE REGELS NOG STEEDS?

Het hele idee achter dit boek is om verder te gaan dan de tijdloze, klassieke regels van compositie – de regels die al sinds het einde van de 19e eeuw door schilders werden gebruikt en die fotografen in het begin van de 20e eeuw begonnen te omarmen. Fotograaf Cole Thompson beschreef het in 2014 als volgt: “De regels van compositie zijn een poging om het creatieve proces te vertalen naar een reeks simpele richtlijnen die, als je ze volgt, een goede afbeelding opleveren.” Hij vervolgde dat het eigenlijk een soort “schilderen met nummers” was, maar dan voor fotografie. Ansel Adams had er nog hardere woorden voor. Hij zei: “De zogenaamde regels van fotografische compositie zijn, naar mijn mening, ongeldig, irrelevant en niet ter zake doend.” Oei! Ik wil niet met Ansel in discussie gaan, want... nou ja... het is wél Ansel Adams, maar ik denk dat als we ophouden die “regels” van compositie te zien als regels, en meer als handige hulpmiddelen die je kunt gebruiken als je wilt, ze veel nuttiger zijn dan schadelijk. Daarom heb ik aan het einde van dit boek slechts één hoofdstuk gewijd aan die tijdloze “regels”. Of liever gezegd, suggesties. Handige gidsen? Hoe je ze ook wilt noemen, ze staan achter in het boek, maar ik had dit boek niet geschreven als ik dacht dat die regels wonderen verrichten, omdat er iets groots ontbreekt. Iets dat de regels niet dekken, en dat is waar de rest van dit boek over gaat, beginnend bij hoofdstuk 2.



WELKE ROL SPEELT LICHT?

George Eastman, oprichter van Eastman Kodak, had een geweldige uitspraak over licht. Hij zei: "Licht maakt fotografie. Omarm licht. Bewonder het. Houd ervan. Maar bovenal, leer licht kennen. Leer het kennen met alles wat je hebt, en je zult de sleutel tot fotografie begrijpen."

Hij heeft het aardig goed gedaan voor zichzelf, maar ik zou willen beweren dat licht, hoe belangrijk het ook is, in een echt saaie foto nog steeds een saaie foto is met geweldig licht. Wat licht echter kan doen, is een goede of geweldige afbeelding nemen en die ongelooflijk maken. Geweldig licht laat alles er beter uitzien. Landschappen worden verbluffend met prachtig licht. Foodfotografie? Komt het beste tot zijn recht in mooi licht. Portretten? Geweldig licht is essentieel, maar je zult het met me eens zijn dat je vast wel portretten hebt gezien met vreselijk licht, maar met een briljante uitdrukking of intense emotie die toch geweldige foto's waren – slechte belichting en al.

Sportfoto's zien er geweldig uit met het juiste licht, net zoals natuurfoto's. Licht is de kers op de taart. Het is het element dat een foto net dat beetje extra geeft. Maar op zichzelf zal het meestal niet de foto maken. Als ik het zou moeten terugbrengen tot de drie belangrijkste dingen die geweldige fotografie maken, zou ik zeggen: begin met een fantastisch onderwerp, verbeter het met een goede compositie en voeg daar mooi licht aan toe. We hebben allemaal wel eens geweldige beelden gezien die deze formule niet volgden, maar we hebben er nog veel meer gezien die dat wel deden.

Laten we ons richten op dat compositiegedeelte.



KADREREN OM HET VERHAAL TE VERTELLEN DAT JIJ WILT VERTELLEN

Compositie kan worden gebruikt om het verhaal te vertellen dat jij wilt overbrengen met je beeld. Dit zie je vrij vaak in de nieuwsverslaggeving, waar de foto past bij het verhaal dat de verslaggever wil vertellen, of het nu echt accuraat is of niet.

Stel bijvoorbeeld dat je naar een van mijn seminars komt en je bent daar om een artikel over het seminar te schrijven voor je fotoclub. Hoe je het verhaal van die dag kadreert, heeft veel te maken met hoe je het shot van de zaal waar het seminar wordt gehouden inkadert – wat je besluit in het beeld op te nemen en wat je besluit te negeren.

Je zou bijvoorbeeld achterin kunnen gaan staan, in een hoek van de zaal waar een paar lege stoelen zijn, en je zou de foto

zo kunnen kadreeren dat je die lege stoelen laat zien, om de kop te ondersteunen: “Teleurstellende opkomst bij Scotts seminar in Dallas deze week.” Of je zou in een gedeelte kunnen staan waar geen lege stoelen zijn, en de foto zo kunnen kadreeren dat het lijkt alsof er een heleboel mensen zijn, om de kop te ondersteunen: “Volle zaal bij Scotts seminar in Dallas deze week.” Hoe je ervoor kiest om het shot te kadreeren, en wat je besluit in beeld te brengen of te negeren, geeft je de macht om het verhaal te vertellen dat jij wilt vertellen. Of het accuraat is of niet, is aan jou. Er zit een hoop verhalende kracht in, zelfs als je geen nieuwsverslag doet.

